

Skriftlige bemærkninger til Det Økonomiske Råds efterårsrapport 2011

Konjunktursituationen og aktuel økonomisk politik

Regeringen har i forbindelse med fremsættelse af forslag til finanslov også foretaget en vurdering af konjunktursituationen. Økonomi- og Indenrigsministeriet er på den baggrund enig i, at vækstudsigterne skal nedjusteres. De mere afdæmpede vækstudsigter betyder, at ledigheden i en periode vil fortsætte med at stige, og at der vil ske en forværring af de offentlige finanser, så underskuddet kan nå op på omkring 95 mia. kr. næste år.

Formandskabet forudser et meget langstrakt forløb tilbage til en normal konjunktursituation i omkring 2017-18. Økonomi- og Indenrigsministeriet mener, at der også er mulighed for et mere positivt forløb. I den retning trækker, at der nu er indgået en europæisk aftale, som styrker eurolandenes sikkerhedsnet i form af lånemekanismen EFSF. Aftalen skal bidrage til en løsning på det græske statsgældsproblem, understøtte den europæiske banksektors kapitalstyrke og likviditet. Det er vigtigt, at redningsplanerne gennemføres som planlagt. Samtidig forpligtes landene til at gennemføre reformer og føre en ansvarlig finanspolitik.

Meget af den usikkerhed, der har tynget de finansielle markeder i de seneste måneder, har været affødt af en negativ spiral, hvor statsgældskrisen har forringet bankernes balancer og øget risikoen for en reduktion af bankernes udlån. Dette har igen forstærket de statsfinansielle problemer og de lavere vækstudsigter. Med den europæiske aftale er der forhåbentlig taget et vigtigt skridt i retning af at stoppe denne spiral, selvom der vil kunne gå nogen tid, inden tilliden er genetableret, og at det manifesterer sig i økonomisk aktivitet.

Når der ses på mulighederne for fremgang i dansk økonomi, er det værd at hæfte sig ved de aktuelt store opsparingsoverskud i den private sektor. Husholdningerne og virksomhederne har konsolideret sig siden starten på krisen, og det indebærer et betydeligt potentiale for efterspørgselsfremgang. Det har formandskabet på udmærket vis illustreret i et positivt scenarie for konjunkturudviklingen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet er enig med formandskabet i, at vækstforløbet også kan blive mere negativt, hvis den stagnation, der er indtruffet i år, fortsætter langt ind i 2012. Vækstudsigterne er i øjeblikket omgærdet af ekstraordinær usikkerhed, og det kan ikke udelukkes, at forløbet bliver mere negativt i forhold til de allerede nedjusterede vækstskøn.

Svage konjunkturer og ledige ressourcer taler for en lempelse af finanspolitikken. Omvendt er de offentlige underskud store, og en troværdig økonomisk politik kræver – særligt i den nuværende situation med gældskrise – en konsolidering af de offentlige finanser i de kommende år for at undgå mistillid til den økonomiske politik. Formandskabet beskriver dette dilemma meget præcist.

Regeringens kickstartpakke vil sammen med udbetalingen af efterlønsbidrag give et positivt bidrag til væksten næste år. En stor del af pakken består af fremrykkede investeringer, som finansieres af et lavere investeringsniveau i årene efter. Der er dermed tale om en midlertidig lempelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at formandskabet vurderer, at en lempelse af finanspolitikken i en vis størrelsesorden kan forsvares, når lempelsen er midlertidig og fuldt finansieret.

Det er en klar præmis for regeringen, at finanspolitikken skal tilrettelægges, så tilliden til dansk økonomi ikke undergraves. Kickstartpakke og den øvrige finanspolitik er derfor tilrettelagt således, at den samlede finanspolitik opfylder EU-henstillingens hovedkrav om en strukturel forbedring af den offentlige saldo på 1½ pct. af BNP i perioden 2011-2013, og at det faktiske underskud kommer under 3 pct. af BNP i 2013.

Formandskabet skriver, at det er en afgørende forudsætning for at bruge finanspolitikken aktivt til at stabilisere konjunkturerne, at det sker inden for rammerne af en holdbar og troværdig økonomisk politik på mellemlangt og langt sigt. Det er Økonomi- og Indenrigsministeriet enig i. Derfor er det også vigtigt at holde fast i den reformdagsorden, som regeringen har lagt op til, herunder på dagpenge- og tilbagetrækningsområdet.

Formandskabet advarer om, at en forlængelse af dagpengeperioden fører til forventninger om tilsvarende tiltag i fremtidige perioder med høj ledighed. Denne risiko er latent, og finanslovsforslaget angiver derfor en nøje afgrænset målgruppe og tidsramme for forlængelsen.

Der peges i rapporten på behovet for en bedre udgiftsstyring gennem flerårige udgiftslofter med sanktioner. Den økonomiske situation, hvor der er meget snævre rammer for de offentlige udgifter, stiller endnu større krav til, at de fastlagte udgiftsrammer overholdes. Behovet for en bedre udgiftsstyring er åbenlyst, og erfaringen viser, at sanktioner i forhold til kommunerne er et effektivt instrument for at imødegå overskridelser af aftalerne. Regeringen lægger op til at indføre udgiftslofter for stat, kommuner og regioner.

Indkomstfordeling

Økonomi- og Indenrigsministeriet kvitterer for analyserne af indkomstforskelle og genkender det billede, der tegnes af Danmark, som et land med små indkomstforskelle.

Formandskabet advarer imod at lade kortsigtede ændringer i de målte indkomstforskelle give anledning til ændringer i den økonomiske politik, da indkomstfordelingsmål er konjunkturafhængige. Formandskabet anbefaler i den forbindelse, at sådanne mål baseres på en neutral konjunktursituation.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig denne anbefaling. Det bemærkes i den sammenhæng, at opgørelser af indkomstforskellene under alle omstændigheder vil være følsomme over for de valgte metoder og afgrænsninger. Det taler i sig selv for at være varsom med at lægge kortsigtede udsving i indkomstforskellene til grund for den økonomiske politik.

Kapitlet om indkomstfordeling indeholder et interessant afsnit om ”topindkomsterne”. Formandskabet peger i den forbindelse på, at det er usikkert, om yderligere beskatning af de højeste arbejdsindkomster vil være indtægtsgivende. Rapportens beregninger fokuserer på den sats, der maksimerer skatteprovenuet fra de højeste arbejdsindkomster. Formandskabet peger på, at den nuværende marginalsattesats ”ligger tæt på” det centrale skøn for den provenumaksimerende sats. Rapporten kunne have været mere klar med hensyn til implikationerne heraf for det optimale skattesystem. Det er vigtigt at holde sig for øje, at en provenumaksimerende sattesats ikke skal opfattes som en optimal sattesats i et velstands- og velfærdsmæssigt perspektiv.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vurderer tværtimod, at en fuldt finansieret skattereform, der sænker skatten på arbejdsindkomst, vil kunne bidrage til at mindske skattesystemets forvriddinger og dermed både øge velstanden og styrke de offentlige finanser gennem et højere arbejdsudbud. Regeringen har annonceret, at der skal gennemføres en fuldt finansieret skattereform, som sænker skatten på arbejde markant, og som har en rimelig social balance.